

Anbudet

Eskilstuna - Strängnäs

Släktforskarförening

Informationsblad för Eskilstuna-Strängnäs Släktforskarförening

Nr 2 - 2015

Foto: Eskilstuna Vykortsförening

Foto: Richard Attered

Klosters kyrka, Eskilstuna

Innehåll

Ordförandespalten	2
Kalendarium	3
Från fattigdomens Småland på 1800-talet till emigranternas Alberta i Canada på 2000-talet	4
Ensam kvar	6
Årsmötet 28 mars 2015	8
Från tavla till löskragar	9
Släktforskning på sidolinjer	10
Historik och släkthistoria från södra Varend	11
Återträff	13
Från skröna till verklighet	14
Retur från helvetet	16

Släktforskar dagarna 2015 i Nyköping - Årets tema "Ett gods - En värld"

Välkommen till Släktforskar dagarna 29-30 augusti i samarbete med ArkivDigital och Sveriges Släktforskarförbund

30 föreläsningar. En mängd olika utställare.

900 P-platser.

Mässan är öppen lördag 29/8 kl. 9-17 och söndag 30/8 kl. 9-15.30.

Entré 60 kr.

För mer information se www.sfd2015.se och www.facebook.com/sfd2015

Välkommen till Nyköpings Arenor - Rosvalla!

ArkivDigital

NOSFF

Arrangör av Släktforskar dagarna 2015, Nyköping - Oxelösunds Släktforskarförening

Ordförandespalten

När detta skrivs har det gått två veckor sedan årsmötet, då jag fick förtroendet att fungera som ordförande i föreningen det kommande året. Så här i början är det mycket att sätta sig in i.

Lite om min bakgrund. Jag föddes på midsommarafton 1948 i Visby. När jag var 10 år flyttade vi till Nynäshamn där jag kom att växa upp de följande 20 åren. Efter militärtjänst så fick jag anställning på läkemedelbolaget Astra i Södertälje 1977. Där blev jag kvar tills det var dags att gå i avtalspension 2008. Inom företaget arbetade jag under 4 år med att tillverka penicillin för att sedan bli ordförande i fabriksklubben (LO-facket) på heltid. Från 1985 har jag sedan jobbat med förebyggande och skadeavhjälpande brandskydd tills det var dags dra mig tillbaka. På fritiden har jag varit engagerad i politiken med en del uppdrag. Under åren 2000 till 2014 var jag ordförande i kommunalrådet/områdesstyrelsen för Åker. Har även haft en del uppdrag i olika nämnder bl.a. plan- och byggnämnd och kultur- och fritidsnämnd. Jag och "fruan" bor sedan 1988 i Åkers styckebruk och trivs med det. En fin ort med en intressant historia, vilket medfört att jag engagerat mig i Åkers hembygdsförening som ledamot i styrelsen.

Mitt intresse för släktforskning vaknade 1995 då min far gick bort och lämnade efter några foton som tände min nyfikenhet. Riktig fart i forskningen blev det dock först när jag slutat jobba och jag gick en kurs i släktforskning. Inom ESSF har jag varit lokalvärd i Strängnäslokalen och cirkelledare för grundkurser. I styrelsen blev jag invald förra året.

Tillsammans skall vi i den nya styrelsen gå igenom föreningens alla aktiviteter. Vi kommer också att föra samtal med de olika kommittéernas ledare/ansvariga. Dessa samtal skall föras utifrån föreningens syfte, att främja släktforskningens och därmed medlemmarnas intresse.

Min och styrelsens målsättning är att de olika grupperna skall ha stor frihet inom de ramar som de fått. Uppstår det tveksamhet eller svårigheter så skall de vända sig till styrelsen för att få hjälp.

Varens verksamhet avslutas som planerat och som det verkar är större delen av höstens klar. Hur det blir med resa till Nyköping och släktforskarmässan i slutet av augusti är ännu ej klart.

Jag uppmanar alla att hålla koll på vår hemsida, www.essf.se.

När ni läser detta så har ytterligare en månad passerat och våren borde ha kommit på allvar. Nu ligger hela den långa och som det förutspås fina sommaren framför oss. Det blir tid att åka och besöka alla de ställen som man känner som gårdar/orter i husförhörslängderna. Att få se var soldattorpet Gödeshult nr 15 i Älgshult låg (tyvärr bara grunder och en vattenkälla) och se den fina utsikten över den lilla sjön bredvid, det är så att säga lön för mödan.

Ett stort tack skall framföras till den tidigare ordföranden, Richard Attered, för det arbete han lagt ned under de nästan nio år som ordförande. Enligt uppgifter som jag fått så har föreningen under denna tid fördubblat antalet medlemmar. Tack Richard.

I övrigt njut av sommaren.....

Christer Ståhl

Föreningsinformation

Eskilstuna – Strängnäs Släktforskarförening

Dambergsgatan 1 633 41 Eskilstuna
016-12 21 47 essf@telia.com
Föreningslokal i Strängnäs
Sörgårdsgatan 20
Hemsida: www.essf.se

Medlemskap

Medlemsavgift	200.-/år
Familjemedlem	100.-/år
Ungdom upp till 23 år	25.-/år
Plusgiro	73 81 41 - 1

Ordförande Christer Ståhl	0159-315 64
Vice ordf. Bertil Hedspång	076-222 98 60
Sekreterare Iris Rehnholm	016-51 24 97
Kassör Marina Blomgren	070-474 17 07

Ledamöter

Håkan Danielsson	016-34 31 91
Ingela Fängström	0152-75 25 76
Rolf Lagell	016-14 24 47
Jan Netzel	016-12 26 06
Kerstin Mathisen	070-292 41 44

Kommittéansvariga

Se hemsidan www.essf.se

Revisorer

Britt-Marie Andersson	016-940 03
Marie Cypriansen	016-14 59 18

Valberedningens sammankallande

Göran Olofsson	016-916 48
----------------	------------

Redaktör o ansvarig utgivare för Anbudet

Richard Attered richard.attered@comhem.se

Teknisk redaktör

HåkanOlle Larsson reproconsult@telia.com

Eftertryck eller citat får gärna göras ur
Anbudet under förutsättning att källan och
författaren anges

Webbmaster

Christer Svensson	016-51 67 21
-------------------	--------------

Se mer information på www.essf.se

Kalendarium

Öppettider					
Dag	Dag	Klockan	Aktivitet	Plats	
2015-08-18	Tisdag	13:00-18:00	Första öppetdag	Eskilstuna	
2015-08-19	Onsdag	18:00-21:00	Första öppetdag	Strängnäs	
Tematräffar					
Veckodag	Dag	Klockan	Aktivitet	Plats	Ansvariga
10 sept	Torsdag	14:00-16:00	Tydning av handskrift	Eskilstuna	Margareta Arendt - Birgit Lundberg
15 sept	Tisdag	13:00-15:00	Disgen *	Eskilstuna	Runar Hortlund - Birgitta Karlsson
17 sept	Torsdag	14:00-16:00	Släktforskarprogrammet "Min Släkt"	Eskilstuna	Jan Netzel
22 sept	Tisdag	13:00-15:00	Soldatforskning	Eskilstuna	Kjell Ivarsson
22 sept	Onsdag	18:00-20:00	Tydning av handskrift	Strängnäs	Gunilla Thörne - Ingela Fångström
29 sept	Tisdag	15:00-17:00	Tydning av handskrift	Eskilstuna	Margareta Arendt - Birgit Lundberg
1 okt	Torsdag	14:00-16:00	Kartor	Eskilstuna	Kenneth Engvall
6 okt	Tisdag	13:00-15:00	Disgen*	Eskilstuna	Runar Hortlund - Birgitta Karlsson
6 okt	Tisdag	18:00-20:00	Soldatforskning	Strängnäs	Kjell Ivarsson
15 okt	Torsdag	14:00-16:00	Tydning av handskrift	Eskilstuna	Margareta Arendt - Birgit Lundberg
20 okt	Tisdag	18:00-20:00	Emigranter till Amerika	S-näs	Britt-Marie Andersson
22 okt	Torsdag	14:00-16:00	Släktforskarprogrammet "Min Släkt"	Eskilstuna	Jan Netzel
27 okt	Tisdag	13:00-15:00	Disgen*	Eskilstuna	Runar Hortlund - Birgitta Karlsson
29 okt	Onsdag	18:00-20:00	Tydning av handskrift	Strängnäs	Gunilla Thörne - Ingela Fångström
5 nov	Torsdag	14:00-16:00	Emigranter till Amerika	Eskilstuna	Britt-Marie Andersson
10 nov	Tisdag	15:00-17:00	Tydning av handskrift	Eskilstuna	Margareta Arendt - Birgit Lundberg
10 nov	Tisdag	18:00-20:00	Kartor	Strängnäs	Kenneth Engvall
			* R Hortlund på plats även andra tisdagar 13:00 15:00		
Föredrag					
Veckodag	Dag	Klockan	Aktivitet	Plats	Föredragshållare
			Vägarnas Tusenåriga Historia	Multeum i Strängnäs	Jan Moberg
3 nov	Tisdag		Mitt underbara Sörmland II	Eskilstuna	Bertil Rättzen
Övriga aktiviteter					
Veckodag	Dag	Klockan	Aktivitet	Plats	Föredragshållare
28-30 aug			Släktforskarveckorna	Nyköping	
8 sept	Tisdag	18:00-20:00	Berättarkväll	Strängnäs	
16 sept	Onsdag	18:00-20:00	Berättarkväll	Eskilstuna	Gäst, Gunilla Hård från Strängnäs
13 okt	Tisdag	18:00-20:00	Berättarkväll	Strängnäs	
3 nov	Tisdag	18:00-20:00	Berättarkväll	Strängnäs	

Från fattigdomens Småland på 1800-talet till emigranternas Alberta i Canada på 2000-talet

Min farmor Maria Elisabet Pettersson föddes 28 dec 1856. Hon var nummer fyra i en syskonskara på tolv barn. Mamma, Johanna Johannisdotter, blev tidigt änka och fick ensam försörja sina barn och hade det säkert inte lätt att få det att gå ihop. Hon gick omkring och tog det arbete hon kunde få på gårdarna i grannskapet och det berättas att hon bl.a. fiskade kräftor i sjön vid den lilla torpstugan Carlsjölund i Bäckaby socken där familjen bodde. Kräftorna kokades, rensades och sedan gick hon den långa vägen in till Vetlanda där hon sålde dem. Priset för en kanna (2,6 liter) kräftstjärtar lär ha varit tjugofem öre.

Av de tolv syskonen i familjen blev endast tre (exkl. ett barn som dog mycket ung) kvar i Sverige – min farmor, en bror och hennes yngsta syster. Övriga syskon emigrerade till Amerika, som så många andra på den tiden. Den yngste brodern, Frans, eller Frank som han valde att kalla sig i Amerika, född 1877, var en av dem. Han åkte först till en syster i Illinois, men efter tio år tog han, tillsammans med en kusin, sig vidare till Alberta i Canada för att hitta en plats där han kunde etablera sig som bonde. Han fann platsen Laugheed ca 20 mil från staden Edmonton. Där slog han sig ned för att bygga sin framtid och bilda familj. Han gifte sig efter några år med en svensk flicka, Ida, också hon från Småland, och i familjen föddes två flickor som döptes till Doris och Mildred. Familjen höll i de svenska traditionerna och det svenska språket brukades tills det var dags för flickorna att börja skolan, då

Frank Petersons gravsten

man övergick till det nya hemlandets språk. Kontakten med släkten i Sverige fortsatte via brev och flickorna brevväxlade med sina småländska kusiner och underhöll genom detta sina svenska språkkunskaper.

Och var kommer jag in sammanhanget? Min farmor blev inte heller kvar i Småland utan flyttade redan på 1880-talet upp till

Västmanland där hon bildade familj. Dock hade hon starka band till Småland och höll bra kontakt med hennes familj som fortfarande bodde där. Jag träffade en man som kom från Höreda utanför Eksjö och vi har i alla år tillbringat en vecka på sommaren i hans hemtrakter. Givetvis passade vi på att besöka mina släktingar, min pappas kusiner, i Bäckaby ibland. Det var trevliga stunder och de var glada åt att berätta om kontakten de hade med släkten i Canada. En gång när vi satt där, i min pappas kusin Jennys kök, berättade hon att hon inte fått något svar på senaste brevet hon skrivit till Canada, men att hon fått ett brev från kusinens döttrar som berättade att mamman hade dött. Brevet var skrivet på engelska och Jenny kunde inte läsa det själv och kusinens döttrar kunde inte svenska. Jag blev intresserad och frågade om jag kunde få adressen till dem. Jag är inte heller särskilt språkkunnig, men åkte hem och bad mina barn om hjälp. Vi skickade ett brev och berättade lite om vår familj och det dröjde inte länge förrän det kom ett svarsbrev och de blev så glada att ha fått återupprätta kontakten med Sverige. De har senare berättat att efter mammans död räknade de med att kontakten med Sverige var förbi. Det här var i början på 1980-talet och min två sysslingar Bonnie och Sharon och jag skickade några brev och julkort till varandra.

Bonnie var gift och hade då tre barn i tonåren och arbetade på universitet i Edmonton och Sharon var ensamstående och arbetade som sjuksköterska också hon i Edmonton. 1984 skrev Sharon ett brev och berättade att hon tänkte besöka Stockholm i samband med en läkarkongress där och ville så gärna träffa oss.

Midsommarhelgen 1984 var första gången vi träffades. Sharon kom till oss, tillsammans med en kollega och vi firade svensk midsommarafton hos oss med dans på vårt magasin. På midsommardagen följdes vi åt till Småland där många släktingar samlats i bygdegården.

Sedan vårt första möte under den midsommarhelgen har nästan alla mina släktingar från Edmonton varit här vid flera tillfällen. År 2012 fick jag tillfälle att tillsammans med min dotter och svärson besöka dem i Edmonton och det blev en resa som jag aldrig glömmer! Vi blev så otroligt väl bemötta och de hade gjort upp ett fantastiskt program för våra två veckor där. Vi besökte dem i början av oktober då de firade

”Thanksgiving”, vilket är en helgdag som verkligen firas. Alla är lediga från sina arbeten och skolor. Kalkon med olika tillbehör samt pumpapaj serverades – allt var väldigt gott! Dagen efter reste vi till den gård som deras morfar Frank kom till, och som de fortfarande är ägare till. Hela släkten följde med – elva vuxna, tre barn och två hundar plockades in i en husbil och en annan bil på den gemensamma utflykten.

Landskapet i Alberta är ganska platt med mycket jordbruksmark. Skog finns nästan inte alls och inga sjöar. Vi besökte först den gamla kyrkogården där vi lade blommor på Franks och hans hustrus och döttrars gravar. Det var en märklig känsla att gå där – inte särskilt välskött men gravarna fanns kvar. Kallt, blåsigt och kargt var det. När vi gick där sa Sharon till mig: ”Du är den första svensk som går i Franks fotspår”. Det kändes märkligt.

Vi fortsatte sedan till gården. Det fanns en del i landskapet just där som påminde om Småland, med lite kuperad terräng och en liten sjö. Frank kom dit på hösten och hann inte bygga något hus innan vintern utan den första bostaden blev en jordkulakoja där han och kusinen bodde den första vintern. Vi försökte leta efter platsen där den stått men kunde inte se några spår. Efter första vintern byggde han ett mindre hus och efter några år uppfördes ett tvåvåningshus som fortfarande finns kvar. Jorden är numera utarrenderad. Frank drabbades av sjukdom och avled 1931, endast 54 år gammal, men hans fru Ida drev gården vidare under många år. Av byggnaderna som fanns på gården återstår nu bara ett skal av boningshuset – allt annat var nedbrunnet eller rivet

Det blåste snålt och den medhavda matsäcken intogs inne i husbilen. Medan vi satt där kom en älg och passerade utanför husbilen, vilket för oss var helt obegripligt eftersom det inte fanns någon skog i närheten. Mina släktingar hade aldrig sett någon älg där förut. Vi spekulerade i om det var Frank som sänt dit älgan eller var det Frank själv som välkomnade oss. Tillbaka i Edmonton på kvällen bjöds vi på mer underhåll-

Michelle Childs, Brad Albrecht (grön), Anders Åbyhammar, Barbro Åbyhammar, Elina Childs, Sharon Chadwick (röd), Bonnie Albrecht (rosa), Dan Albrecht (blå), Inga Dahlberg, Andrea Rickard, Yves Rickard, Remy Rickard, Mila Rickard (vit) Bilden tagen av Seann Childs

ning då himlen lystes upp av ett strålände norrsken. Vi kände det som att gamle Frank var med oss även där.

Att träffen i Jennys kök, då jag fick adressen till Franks barnbarn, skulle leda till så mycket glädje både för dem och för oss, kunde jag inte föreställa mig då och speciellt roligt är ju att alla, både äldre och yngre, är lika intresserade av att hålla kontakt. Numera är det fjärde och femte generationen som sköter den mesta kontakten via nya moderna media som email, Skype och Facetime. Jag har i mina gömmor ett jultrev som skrevs i juli för att komma fram i rätt tid; numera facetimear vi direkt till varandra på juldagen. När jag ser på TV-serien ”Allt för Sverige” är det mycket jag känner igen från våra släktingars intresse för Sverige.

Barbro Åbyhammar

Bonnie Albrecht, Inga Dahlberg och Sharon Chadwick

Ensam kvar

Det är en tidig morgon i juni 1906 i torpet Sörstugan, Ulrika socken i Östergötland. Aron Alfred låter yxan sitta kvar i vedkubben. Idag blir det inte mera hugget.

Det är en sorgens dag. På morgonen har sonen Axel lämnat hemmet för den långa resan till Amerika. Och före honom hade fem andra av Aron Alfreds och Klara Sofias barn på samma sätt lämnat hemmet.

Kunde Gud vara en barmhärtig gud när han lät fyra av barnen avlida i unga år och sedan sex av dem lämna hemmet för att utvandra till Amerika?

Av de elva barnen är lillebror David ensam kvar. Han sitter nu på trappan med en kniv i den ena handen och en bit täljträ i den andra. Utan att tälja. Skulle de få behålla honom?

Under lugg tittar David bort mot modern Klara Sofia som sakta vandrar vid skogskanten. Bakom henne trippar den lilla ladugårdskatten. Modern, som är nyss fyllda 61 år, är krökt av hårt arbete och kulmagad av många barnafödslar. David älskar sin mamma och det kryper i honom bara av att se hennes hoppessade läppar.

Tillsammans med Aron Alfred och David har Klara Sofia i förtvivlan vinkat av sin 20-åriga älskade son Axel. Över skogen kan man fortfarande höra hästskjutsen som kommit för att föra honom den första biten av den långa färden till Amerika. "Så onödigt", tänkte Klara Sofia. Det hade kanske funnits arbete för Axel på något av alla bruken i närheten. Men nej, Axel tyckte att livet i Amerika lockade så mycket mer.

Fyra år tidigare har brodern Ernst rest över det stora havet. Men allra mest saknar David systemen Ida. Hon var 21 år då hon reste och David bara 9 år.

Ida är duktig med att skriva brev hem. David har sett hur föräldrarna lever upp när ett sådant där brev med amerikanska frimärken kommer. Ida har redan bildat familj och Axel ska först få bo hos henne i Chicago.

Klara Sofia bär på så tungt hjärta. Ett barn har hon förlorat redan som spädbarn år 1873, lilla Carl Oscar. Så ljuv och liten men utan kraft att klara den kalla vintern. Och året efter hade sjukdomar härjat hårt i trakten och i hemmet. 1884 var ett mycket svårt år då de inom en vecka förlorade Hulda 14 år, Sigurd 4 år och lilla Signe bara 2 år.

Varje dag är sedan dess en sorgedag. För många av Klara Sofias vänner i de andra torpen har det varit likadant, att barnen inte haft motståndskraft nog att klara av de smittsamma barnsjukdomarna.

Samtidigt hade rykten gått över socknen om att man kunde skapa sig en ljusare framtid det stora landet bortöver havet. Där skulle man kunna bygga egna gårdar och till och med gräva guld.

Fem av Klara Sofias barn hade menat att deras framtid inte längre fanns i Ulrika socken och köpt biljett till Englewood med sikte på Chicago. En i taget hade de lämnat hemmet; Anna 1889, samma år som David föddes, sedan Augusta 1890 tätt följd av Lars Johan 1891. Ida reste 1898 och Ernst 1902. Och nu också Axel!

I början trodde nog Klara Sofia att hon snart skulle återse sina barn, att de skulle komma och hälsa på och eller allra helst komma tillbaka för gott. Men ingen hade kommit. Att se Axel åka blev därför en mycket stor förlust. Det är en liten tröst att Axel ska till sina systrar även om han inte ens minns Anna eller Augusta som reste redan då han var liten. Klara Sofia vet att hennes döttrar är starka och duktiga och säkert ska kunna se till sin lillebror, hennes Axel.

Alla är fostrade till arbete. Barnen har tidigt fått hjälpa till med att vakta småsyskon, hämta ved och vatten, bära slask och valla kor, får och getter.

Och Klara Sofia känner sig själv gammal och trött. Men ändå! Ernst, Axel och David hade varit Klara Sofias stora glädje i livet – de pigga och friska pojkarna som hon fått efter de värsta nödåren och fast hon egentligen varit för gammal för flera barnafödslar.

Livet som torparhustru har slitit hårt på kroppen. Från att lilla Anna Lovisa föddes 1867 har Klara Sofia haft barn omkring benen och samtidigt ofta haft ett nytt barn växande i magen under så många år. 11 barn på 22 år!

Det var en stilig ung man som packade sin amerikaväska. Nya snörkängor av läder som skomakaren Karl Karlsson hade tillverkat och byxor och rock av kraftigaste vadmal från skräddaren Sven Nykvist i Granstorp.

Klara Sofia vänder sig om och ser tillbaka ner mot torpet och på sin son David. Han är ensam kvar. Hennes lille David är nu 17 år. Han är en händig gosse som har tillbringat all tid han kunnat i smedjan där fadern Aron Alfred skapar de mest underbara ting. Där har David fått tillverka sitt första egna gevär.

David har så mycket tänkt på hur det varit för syskonen. Hur har de upplevt sin barndom? Hur har de funderat innan de tog beslutet att göra resan till Amerika? Hur har de känt det inför att lämna föräldrarna och en bygd som de nog aldrig skulle komma tillbaka till? Hur har de föreställt sig Chicago?

Ångrade de resan? Längtade de tillbaka till barndomshemmet Sörstugan.

David har inte visat något intresse för att lämna Sverige. Att ge sig iväg till Amerika kan också vara osäkert, tänker han. För syskonen verkar det ha gått bra men andra tider kan komma. Bättre är det nog att i stället skaffa sig en utbildning så snart som möjligt.

Och nu är det ju så lyckligt, att David har fått mycket fina betyg, både i den sexåriga folkskolan och i fortsättningskolan. Skolrådet har lagt märke till den studiebegåvade pojken. Som ett synligt bevis har han fått en silverpokal och löfte om att läraren och skolrådet ska stödja honom om han bestämmer sig för att fortsätta studera.

Det är med stolthet Klara Sofia och Aron kan tänka på Davids betyg. De ligger nu i det gamla hörnskapet och visar på hur duktig han varit med goda vitsord i kristendomskunskap, räkning och geografi. Betygen är undertecknade av kyrkoherden Landelius själv. Det är mycket ovanligt att lantbrukarnas söner studerar vidare och i synnerhet torparnas.

Under våren har Axel och David gjort sitt bästa för att hjälpa föräldrarna. Det har varit mycket att styra med som att harva, gödsla och så. Potatisen skulle i jorden och veden som var hemkörd från skogen, den skulle huggas. Alla stängsel som gått sönder sedan förra året skulle lagas. David förstår hur modern och fadern känner det när också han snart lämnar hemmet. Men när han nu kan få hjälp av socknen att studera så ska han välja det. Det är i sanning ett mycket stort beslut. Det har varit Davids stora intresse att på kvällarna sitta och läsa vid fotogenlampan över köksbordet.

Men nu skulle det bli andra böcker att läsa än de som han sparat i skåpet i kammaren: Folkskolans läsebok Sveriges Historia, en bok om gamla kungar, Bibliska berättelserna och den fina psalmboken som han fick vid konfirmationen. Vilken spännande utmaning!!

David ska i alla fall vara kvar hemma över midsommar. Då brukar det bli litet fest i byn. Barnen är glada och de vuxna kan unna sig litet ledighet. Men det är tråkigt att så många av karlarna firar med för mycket brännvin. Aron Alfred smakar också en kaffekask, men annars är han en mycket skötsam person.

Om det blir vackert väder kanske mostrarna kommer på besök. Gustava och Anna Lovisa bor kvar i Malexander där också Klara Sofia föddes. Där står det i kyrkboken att Klara Sofia är "oäkta" barn till pigan Inga Greta Andersson och "fader okänd". Systrarna trivs gott tillsammans och tycker om att sitta och tänka tillbaka på barndomen. Så kommer David till Tekniska skolan i Örebro, blir mätningstekniker och slut-

ligen stadsingenjör i Strängnäs. Och ensam kvar i Sverige av alla Aron Alfreds och Klara Sofias barn. Ensam kvar i torpstugan blir också Klara Sofia i sjuutton år sedan Aron Alfred avlidit 75 år gammal. Själv blir hon nästan 90 år.

Jag fick aldrig lära känna de två. Känner ändå stor vördnad och kärlek till Klara Sofia och Aron Alfred, de som blev min farmor och farfar.

Källor:

Registerblad från Östergötlands museum från en inventering (1950).

Bo Lindwall: "Familjer och gårdar i Ulrika" (2002). På Ulrikas hembygdsmuseum finns Aron Alfreds hemmagjorda gevär.

Betygen och brev från Ida fanns i Davids efterlämnade papper.

Ulla Nelén

Vad är en tematräff?

Vid en sådan träff vill vi ge medlemmen en möjlighet att ta upp just sitt problem i sin släktforskning. Vanligtvis är vi mellan 8-10 personer vid träffen

Det allra vanligaste bekymret har visat sig vara att **läsa och tyda** texter i de äldre kyrkoböckerna. I gruppen går man runt bordet och löser tolkning för tolkning genom deltagarnas egna bidrag men också genom hjälp av mycket erfarna forskare.

Andra teman för träffar är för programmen **Disgen**, **Min Släkt** och **kartor**, där man på samma sätt som tar itu med och får hjälp med sitt specifika problem.

Upplägget för **Soldatforskning** och **Emigranter till Amerika** är något annorlunda och kombineras med en informerande inledning innan man går till medlemmens specifika problem.

Träffarna har blivit populära och det visar sig att alla typer av släktforskningsfrågor kommer upp och diskuteras.

Väl mött önskar Aktivitetskommittén

Årsmötet 28 mars 2015

Eskilstuna-Strängnäs Släktforskarförening höll sitt 35:e års-
möte på Seniorcentrum i Eskilstuna lördagen den 28 mars.
85 stycken medlemmar hade slutit upp.

Mötet började traditionsenligt med ett föredrag och den här gången av den mycket populära Ragnar Fornö från Uppsala. Det var 8:e gången han besökte vår förening och han berättade om "Lantvänsupproret 1811 i Sörmland". Efter

föredraget var det lite frågestund och kaffedrickande med hembakat bröd. Därefter vidtogs själva årsmötesförhandlingarna. Till årsmötesordförande valdes Göran Thomasson och sekreterare Iris Rehnholm. Verksamhetsberättelsen, ekonomiska redogörelsen över det gångna året genomgicks och godkändes, liksom budget och verksamhetsplan för 2015.

Därefter vidtogs valen. Det blev en ny ordförande, Christer Ståhl från Åkers Styckebruk och två nya ledamöter, Jan Netzel och Kerstin Mathisen från Eskilstuna.

Innan årsmötet avslutades överlämnade sekreteraren Iris Rehnholm varsin blombukett och present till undertecknad, som avgick efter 9 år i styrelsen varav 7 1/2 år som ordförande, samt till Sören Wister, som varit med i styrelsen i 4 år och har haft hand om utbildningen. Ulla-Britt Svensson från Aktivitetskommittén tackade Vanja Attered med en blombukett för att hon bakat kaffebröd till föreningen och till alla dess arrangemang.

Foton: Richard Attered o Marina Blomgren

Richard Attered

Från tavla till löskragar

I arv efter min i det närmaste 102 år gamla moster och gudmor fick jag en tavla vars centrala motiv är Sunds kyrka på Åland. Det är uppenbart att målningen inte gjorts av någon stor konstnär men den hade för min moster ett högt affektionsvärde pga hennes djupa rötter på Åland och då speciellt i Sunds socken. Hur tavlan en gång kom hennes ägo vet jag inte.

Tavlan är signerad Urda Lundenius 1924 och när jag fick överta tavlan undrade jag förstas vem hon var.

För att få svar på frågan sökte jag på Internet men hittade inget varför jag kontaktade Ålands konstmuseum. Där hade de ingen kunskap om henne men vikarierande utställningsassistenten Staffan Beijar hittade ”på nätet” att Urda Elisabet Råbergh år 1899 gifte sig med Karl Harald Lundenius som senare arbetade som fängelsedirektör i Kastelholm.

Jag lät sedan min fråga gå vidare till en i Sund boende etnolog. Jo, han trodde sig ha hört talas om en överste Lundenius som skulle ha varit verksam på Vita Björn, dvs. fängelset eller häktet i Kastelholm.

Efter att ha stämt av sina minnen med en 90-årig granne kunde han tillägga att översten var omtalad för sin vita häst och att han alltid gick fint klädd och bar alltid bar slips. Han var född i Åbo 1871 och hade tjänstgjort i ryska armén fram till 1912. År 1915 blev han överstelöjtnant och överste 1928 och dog i Kastelholm den 10 januari 1929.

Efter överstens frånfälle hittades i hans jordkällare stora högar med kasserade löskragar som den tillträdande fängelsedirektören till viss del använde till isolering mellan stockarna när han byggde sitt nya hus nere vid Kyrksundet i Kastelholm. Det berättade den ovan nämnda 90-åringen som var dotter till den ”tillträdande fängelsedirektören”.

Ja, det måste ha varit en skön syn att se hur löskragarna pressades in mellan stockarna, eventuellt efter att ha doppats

i litet tjära. Och för min syn blir detta väldigt tydligt då jag klart minns och ser framför mig hur min mamma stärkte min pappas vita löskragar som han använde då han bar uniform.

Sedan jag tog kontakten med etnologen jag nämnt har han identifierat ytterligare tre tavlor av Urda Lundenius, alla med motiv från Kastelholm.

Sven Kullman

sven.kullman@telia.com

Avlidna medlemmar

som kommit till styrelsens kännedom

Kerstin Ilar, Västra Näshulta

Marianne Persson, Eskilstuna

Bertil Börstell, Eskilstuna

Bertil Börstell 1930 - 2015

Bertil var medlem i föreningen sedan slutet av 1990-talet och var i många år medarbetare i vår föreningsstidning Anbudet. Han skrev ett flertal egna artiklar och ofta om våra föredrag, höst- och årsmöten i både Anbudet och under Föreningsnotiser i Eskilstuna-Kuriren.

Richard Attered, redaktör för Anbudet

Släktforskning på sidolinjer

När man släktforskat rakt bakåt långt blir det intressant att titta på en del som går åt sidan. Jag tyckte att det var intressant att forska vidare på min farfars farfar och hans familj. Han var född 1770 i Floda och kom till Lilla Daviken i Julita 1804 och stod där som bonde, så han ägde gården. Han hette Erik Olofsson och hustrun hette Märta Eriksdotter. Han dog 1813 43 år gammal, 4 månader innan deras femte barn föddes. Barnen var Erik född 1800, Olof född 1803, Anders född 1805, Maria Christina född 1808 och Lars 1811, som blev min farfars far, och Johan född 1814. Änkan och barnen brukade gården till 1815, då de flyttade till ett hus som hette Långbergsstugan. I kyrkboken stod det antecknat att hon var fattig. Hon blev inte så gammal hon heller utan dog 1824. Jag tyckte det var intressant att se hur barnen klarade sig efter en så tuff start på livet.

Barnens farfar hade 1798 köpt en annan gård i Julita, som hette Stora Högbrunn, så de hade farfar och farmor och farbror, som övertagit gården Stora Högbrunn, på ganska nära håll. Så barnen kom dit och blev drängar när de blivit så stora att de kunde göra nytta för sig. Yngsta sonen Johan var ju bara 10 år när han blev föräldralös så han bodde där tillsammans med sin syster och blev kvar lite längre innan han flyttade vidare. Det var ju drängjobb som stod till buds för ungdomarna när de slutat skolan och måste försörja sig på något sätt. De flyttade runt på olika gårdar och stannade ett eller två år på varje gård. De bildade familjer och blev kvar på jordbruk

Olof Ersson som var född 1803 kom till Gimmersta i Julita när han gift sig och arbetade där ända till sin död 1882. Äldste sonen Johan Fredrik Olsson som var född 1836 flyttade till Julita Gård 1856 och gifte sig 1861 med Anna Catharina Larsson från Dabergsstugan. De flyttade till Äs 1862 och Johan Fredrik blev kusk åt familjen Von Post, som ägde och brukade både Julita Gård och Äs. Han stannade som kusk där i 20 år. På 1870-talet stod det antecknat i kyrkboken att familjen blivit mormoner. De hade fått 6 döttrar varav två dött. Äldsta dottern Anna Beata utvandrade 21/6 1880 som 18-åring till Amerika. Två år senare utvandrade de övriga i familjen till Amerika och bosatte sig i Utah som var centrum för mormonerna. Det verkade som fler utvandrade samtidigt för det stod två olika datum när de övriga 5 i familjen utvandrade. Det blev ofta en hel församling när en religiös väckelse kom till en trakt.

Johan Fredrik Olsson dog 18/6 1923 i Brigham Utah. Hustrun Anna Catharina Larsson dog 20/6 1907 i Brigham Utah. Dottern Anna Beata dog 17/3 1942. Dottern Christina Olsson gifte sig med Lars Johan Larsson som var född i Vingåker 3/6 1860 och de fick 13 barn som var födda i Salt Lake City mellan åren 1883 och 1910. Christina dog 10/6 1943 i Los Angeles Kalifornien och hennes make Lars Johan dog 14/4 1937 i Los Angeles. Dottern Augusta som var född 1869 dog 20/4 1945 i Salt Lake City. Yngsta dottern Hanna Carolina född 14/10 1871 dog i Los Angeles 18/10 1952. Johan Fredrik var ju kusin med min farfar. Så hans döttrar var sysslingar eller tremänningar till min pappa. Döttrarnas barn var mina bryllingar eller fyrmänningar.

Med Ansestry går det ju att få kontakt med andra släkträd, och det kom upp matchning på Erik Olofsson på mitt släkträd som visade sig vara korrekt. Jag hittade flera stycken släkträd som kom dit. Det var intressant att titta på deras listor över samtliga personer och se varifrån de kom. Det var ju mormoner från flera länder som emigrerade till Utah och bosatte sig där. Det finns personer från olika delar av Sverige, från Danmark, Tyskland, Frankrike och många från England. Det förefaller som att de gifte sig inom samfundet och på så vis blev det flera nationaliteter inom slakten. Jag har tittat på tre olika släkträd som går tillbaka till mina anor. Det första jag tittade på hade 35000 personer inlagda på sitt släkträd, nästa hade 5000 och det tredje 3500 personer. När det blivit så många är det nog omöjligt att hålla reda på alla. Det har varit folk från Amerika som forskar i sina rötter i gamla världen. TV-programmet "Allt för Sverige" har ju visat att det finns ett stort intresse att ta reda på sin härkomst.

Gunnar Gustafsson

Köp vår CD/USB Födda-Vigda-Döda i Eskilstuna kommun

Du beställer genom Iris Rehnholm
iris.rehnholm@telia.com

Se även annons på vår hemsida www.essf.se

Historik och släkthistoria från södra Varend

Varend är en region i södra Småland, vars södra del gränsar mot Blekinge och Skåne.

I regionen fanns av hävd sedan urminnes tider lika arvsrätt för män och kvinnor. Det dröjde tills år 1845 innan lika arvsrätt blev lag i hela riket. I Varend hade bruden även rätt att åtföljas till kyrkan av trumslagare.

Varför denna lika arvsrätt fanns så tidigt i Varend, har man försökt förklara på olika sätt.

En lagkommission, under Karl XI:s tid, hotade denna unika sedvanerätt, kvinnornas lott skulle i hela riket vara mindre än männens. Peter Rudebeck (1660-1710) nedtecknade sägnen om Blenda, som tillsammans med modiga kvinnor i Varend, ska ha besegrat en dansk här med kvinnlig list. Säggen kom till kännedom för Karl XI, som beslöt, att det skulle vara fortsatt lika arvsrätt för män och kvinnor i Varend.

Urshult vid sjön Åsnen, ca 11 km söder om Tingsryd, är en del av Varend. År 1717 när en första folkräkning genomfördes i Kronobergs län, var antalet invånare i Urshults socken ca 1500.

Växjö stad hade vid denna tid 948 invånare! År 1865 var Urshult fortfarande länets folkrikaste socken med 5392 invånare. (Uppgifterna är hämtade från Urshults krönika år 2013).

Hur kom det sig att Urshult hade så stor befolkning i det gamla bondesamhället? En förklaring sägs vara att sjön Åsnen gav mindre risk för tidiga frostnätter. Det finns också ett stråk av grönsten som sägs ge bättre näring för grödorna. Området runt Urshult är dessutom den enda delen av Kronobergs län som klassas in i Växtzon 2.

Hembygdsgården Gamla Urshult ligger på en höjd av 187 m över havet i naturreservatet Lunnabacken, med en milsvidd vacker utsikt över sjön.

Innan man kommer fram till Lunnabacken passerar man bl.a. Klasamåla, Ugglekull och Sännahult. Längs delar av denna vägsträcka, åker man förbi planteringar i långa rader med lågväxande äppelträd. Frukt- och jordgubbsodlingar har varit en viktig inkomstkälla under lång tid i Urshult.

Ålfisket hade även en stor betydelse sedan urminnes tider.

Gustav Vasa införlivade Hackekvarn, som ligger några kilometer söder om Lunnabacken, med sitt privata godsintehav.

Till sin son Erik skrev han i april år 1558: "Käre son, är Oss till vettandes vordet, att uti Kinnevalds härad i Urshults socken skole vare sköne ålefiske som de kalla där ålevärmer.

Så syntes det oss nyttigt, att du dem ville bese och bruke till ditt eget behov."

UGGLEKULL

Om ni inte visste det sen förut, så ligger Jordens axel i Varend! Närmare bestämt, på ägorna till den nordöstra gården i Ugglekull! Den består av en sten som tillhörde en domarring. Flera gånger om året ska axeln smörjas med öl, för att året ska ha en jämn och god gång!

Allt enligt en hundratals år gammal sägen. Att jordens axel sköts om väl, av både den livaktiga hembygdsföreningen och bonden, en ättling till klockaren Biurberg (1731-1810) kan vi vara säkra på. Vi kan vara helt lugna att jorden snurrar vidare lugnt och säkert! (Klockaren Anders och hans hustru Elin har jag berättat om i nr 1 av Anbudet 2014).

Elin Larsdotters anor i Urshult går många generationer tillbaka i tiden, så långt som till mitten av 1500-talet. Enligt uppgifter i bl.a. Urshults Krönika, utgiven i bokform varje år sedan år 1940, med material om olika gårdar i bygden. Lokala forskare har också under årens lopp tagit fram mycket material från domböcker.

SÄNNAHULT

I Sännahult Lillegård, som gränsar till reservatet, blev bonden och nämndemannen Måns Månsson Spegel född omkr. år 1600, död år 1667. Enligt Urshults krönika år 1961 samt 1977 tillhörde han en, i södra Varend, känd släkt.

Måns Månsson Spegel kom att via två av sina söner vid namn Nils och Pehr att tillhöra vår släkts historia på flera sätt. Inte minst genom flera resonemangsäktenskap där brudarna var mycket unga.

Men låt mig börja med att berätta om en mycket tragisk olyckshändelse i Sännahult som inträffade år 1638. Nils som då var 11 år gammal vådasköt en lekkamrat som var 7 år. I Urshults Krönika år 1961 finns följande utdrag ur Kinnevalds härads domarbok:

"En vårsöndag medan folket rest åt kyrkan tog Nils en bössa som låg på bordet, att den var laddad, visste nog gossarna inget om. Det bar ut ur stugan och rätt som det var, slog bössan lös och skåtet gick den lille gossen till döds. Rätten förklarade dråpet vara skett av ren våda och dömde, att Nils fader skulle förlika målsägarna med 9 mark penningar och sedan vara fri för allt eftertal nu och i framtiden."

Nils gifter sig med en bonddotter från Klasamåla Storegård,

dit han också flyttar, han utnämns till nämndeman år 1676.

Brodern Pehr Månsson Spegel född omkring 1630 tar över gården i Sännahult. Hur fick jag då kännedom om, genom min forskning, att även denne son Pehr tillhör släktets anor? Pehr Månsson Spegel och hustrun Segrid Nilsdotter får en son år 1670 med namnet Pehr. Sonen Pehr får en dotter år 1703 född i Sännahult som döps till Segrid. Hennes farmor hade avlidit år 1698, så helt enligt tradition namngavs barnet Segrid.

År 1722 i vigselboken: Vigda Zackris Håkansson i Kärr och Segrid Pehrsson i Sännahult Lillegård. Zachris Håkansson var född år 1698. Inget gårdsnamn noterat i födelseboken, men här var namngivning och mantalslängder till hjälp. Vill gärna visa med några exempel nedan hur jag kom vidare.

Visst blev Zachris född i Kärr, hans far och mor hette Håkan Nilsson och Bengta Jacobsdotter! I tidigare mantalslängder finns namnen Nils Andersson och hustru Agneta i Kärr. Farmor och farfar! Hur kan jag vara säker på detta? Jo, Zachris äldre syskon får namnen Nils och Agneta. Nils hustru Agneta avlider år 1694, när sonen Håkans första flickebarn föds år 1695, får hon namnet Agneta.

Efter att Zachris moder Bengta avlider 1742 kommer tre flickebarn i Zachris syskons familjer att heta Bengta. Zachris och hustrun Segrid namnger också sin dotter, som blir född tre dagar efter sin farmors död, till Bengta. Allt detta pekar på att gården i Kärr (Urshult) var Zachris hemvist. Dessutom finns Zachris med i mantalslängder i Kärr.

Zachris flyttade till Segrid i Sännahult Lillegård, de får 8 barn. Zachris är skriven som bonde och nämndeman i Sän-

nahults husförhörlängd. En av sönerna, Anders, gifter sig med en bonddotter i Sjöaryd, Urshult.

SJÖARYD

Sjöaryd ligger ca 1 mil söder om Sännahult, alldeles intill den del av Åsnen som heter Havsbältesfjorden! Jo, den heter faktiskt så! Det finns flera delar av Åsnen runt Urshult med namn som slutar med fjorden. Bl.a. Horgefjorden, Brändeborgsfjorden m.fl.

Lite längre ner, i Almundsryds socken, finner man Höns-hyltefjorden. Utloppet här av Åsnen är den kända Mörrums-ån. Här finns också en gammal stenbro som användes i filmscenen av Utvandrarerna, när man är på väg till Karlshamn för vidare avfärd till Amerikat.

En i våra trakter välkänd historisk person, Carl Carlsson Gyllenhjelm (1574-1650), fick i arv bl.a. Sjöaryd efter sin fader Karl IX. Kör man ca 6 km från Sjöaryd söderut mot Ryd så kommer man fram till Trestenshult. Här grundade Carl Carlsson Gyllenhjelm år 1628 ett glasbruk som kallades Mäster Påvels hytta. Det var endast i drift under 4 år, men ska vara ett av de första glasbruken som grundades i Sverige. Senare flyttades hyttan till Midingsbråte i samma socken.

För att återgå till vår släkthistoria och troliga resonemangs-äktenskap under åtminstone tre generationer. 1762, 27 år gammal gifter sig Anders från Sännahult med den blott 16 år gamla bonddottern Sissa i Sjöaryd. Hennes enda syskon, system Inga, dog vid spädd ålder.

Deras son Peter, gifter sig i april år 1790 med klockare Bi-urbergs dotter Anna från Ugglekull. Anmärkningsvärt är att Anna fyller 15 år i juli månad samma år! Det dröjer nästan tre år innan första barnet kom.

Varför blev då klockardottern Anna gift vid så ung ålder, inte ens fyllde 15 år? Det kan man undra över. Att det var ett resonemangsäktenskap är mycket troligt, vilket ju inte var ovanligt. Framförallt om man funderar över omständligheterna vid den tiden.

Man kan tänka sig flera skäl till att klockaren och hans hustru ville trygga framtiden för sin dotter. Fadern Anders var 59 år gammal, vid tiden för dotterns giftermål år 1790, förmodligen betraktat som en ganska hög ålder. Han tycks dock ha varit vid god vigör, lever ytterligare 20 år.

Annas några år äldre och ende levande syskon, Sven, verkade inte vara intresserad av att ta över gården i Ugglekull. Han gav sig av till sjöss. Senaste anteckning om honom är en notering i husförhörlängden med en text som är svårtydbar

samt förmodligen Carlscrona och ett årtal 1801. (Anna hade även en syster och bror vilka dog som spädbarn).

Peter, bondson och ende arvtagare till gården i Sjöaryd, var ett gott parti. Fadern till Peter, Anders Zachrisson, var salpetersjuderiverkmästare och son till en nämndeman.

Paret var släkt, det framkom i min fortsatta släktforskning, Annas morfars mormors far var Nils Månsson Spegel och Peters farmors farfar var Pehr Månsson Spegel. Peter och Annas dotter Martha hade därmed anor från både Nils och Pehr. Peter var fyrmänning med sin hustrus mor Elin.

Till en början bor paret Peter och Anna i Sjöaryd där deras tre barn föds. Senare bosätter de sig i Ugglekull. Martha blir den som ensam ärver gårdarna i Sjöaryd och Ugglekull, sedan två syskon avlidit. Även Martha blir en ung brud, vid giftermålet i oktober 1811 är hon inte ens 16 år gammal! Här gällde det väl att säkra så att gårdarna blev kvar i släktet.

I sitt äktenskap med bondsonen Olof, som flyttar till henne i Ugglekull, får Martha 4 döttrar och 2 söner. Tre döttrar

för släktet vidare. Äldsta dottern Martha brukade gården i Sjöaryd tillsammans med sin make Carl. Christina tog över gården i Ugglekull och Sissa gifte sig med en bonde i Almundsryds församling.

Min farfars mormor, Martha Olofsdotter, måste haft skinn på näsan! År 1859 blev hon nämligen vald till älderman i Sjöaryd! Enligt ordbok för släktforskare hade en älderman bl.a. ansvar för att byordningen efterlevdes. Byordning, enligt samma bok, reglerade livet i byn betr. sådd, skörd, stängsel etc.

Hur blev det då med gårdarna i resp. Ugglekull och Sjöaryd? Lyckades man med att behålla dem inom släkten genom bl.a. äktenskapen som skedde 1762, 1790 och 1811?

Jodå, trots att många generationer har passerat sedan dess! Både i Ugglekull och Sjöaryd bor fortfarande ättlingar till klockaren och hans hustru.

Mary Rask

Återträff

- Sähär trevligt var det i Strängnäs den 19 januari 2015 när ledarna och kursdeltagare från 2014 års kurser träffades - Ingerd Jensen kom och visade "Holger" - ett enkelt program att lagra sin forskning i. Kerstin Nilsson visade abonnemang-ert Arkiv Digital som ett alternativ till SVAR.

Vi fikade och pratade om hur har det gått med forskningen efter kurserna.

Deltagarna som var 16 till antalet har upplevt våra kurser som positiva och att de kunnat använda det de lärt sig för att komma vidare i sin forskning och vill gärna gå fler kurser hos oss. En uppskattad och trevlig kväll som varade i nästan två och en halv timme.

Vi som arbetar med kurserna tycker det var roligt att så många kom och hoppas att Vi får se deltagarna på fler kurser och även på Öppet Hus-tillfällena.

(Gunilla Hård, Christer Nilsson, Eva Vajstedt, Tina Höijer, Kerstin Nilsson)

Vid pennan och kameran//Gunilla Hård

Från skröna till verklighet

November 2012 besökte jag min mormors och morfars släktgårdar i Fläckebo. Mitt ärende var att följa upp min släktforskning och den pärm som jag sammanställt om dessa gårdar. Sedan några år tillbaka har jag kontakt med de boende och vi har träffats ett par gånger varje år. Som vanligt blev jag väl mottagen och vi började med fika och med lite ”småprat”.

Efteråt gick vi genom min värds synpunkter och rättade till mina felaktigheter i pärmen. Sen satt vi och pratade om slakten och om hur det var på gårdarna nuförtiden. Rätt som det var och oförmodat berättade han om några saker som jag aldrig hört talas om. Min värd berättade att det fanns två gamla gruvhål på någon av morfars och mormors tidigare gårdar vilket jag givetvis blev mycket intresserad av.

Anledningen till att man började söka efter malm på denna egendom var att i ett skogsområde fungerade inte kompassen som den skulle och man antog att det skulle finnas någon metall i berget. När denna verksamhet pågick för att leta malm framkom inte och någon värdefull malm hittades dock aldrig så det blev inte någon fortsatt gruvbrytning. Min värd förlängde sitt språkande med att berätta att det ”gick” en skröna i bygden om att det var någon i trakten som stulit kyrksilvret och smält ned det. Tjuven skulle ha blivit gripen och förhörd men han försvarade sig med att han hade hittade silvret i de omtalade gruvorna. Min värd antydde, med ett leende på läpparna, dessutom att inbrottstjuven skulle vara hemmahörande på någon av våra före detta släktgårdar.

Som släktforskare vill man självklart få ett svar på om slakten skulle vara inblandad i denna stöld varför jag funderade vidare var jag skulle hitta lösningen på denna skröna och om det var en sköna.

Först försökte jag se om det fanns några protokoll eller anteckningar i Fläckebos kyrkoarkiv. I AD online fanns inga protokoll eller räkenskapsböcker för den aktuella tiden. Sen gick jag ner till vår lokal för att se om det fanns några uppgifter i SVAR men det var lika illa där. Men en chansning på nätet gav efter kort tid resultat när jag hittade Landshövdinge-ämbetets kungörelser på Låssa kyrkas arkiv. Först förstod jag inte vad jag hittat för hemsida eller databas men jag kunde konstatera att jag i alla fall hade hittat en ledtråd, till vår eventuella skröna, i slutet av denna kungörelse.

Landshövdingeämbetets kungörelser 1818

Låssa kyrkas arkiv

Sammanställt av Gudrun Sandén 2003, UKF

Efterlysning (del av) Uppsala 21 nov 1818 (Silvertackor i Fläckebo kyrka)

Även 4 silvertackor är funna hos beväringsskarlen Isak Anders Bergström som är tilltalad för stöld i Fläckebo kyrka men i brist på bevis frikänts. Rätta ägaren skall göra anmälan hos befallningshavande i Västerås och kommer samma silver i vidrigt fall att tillfalla Fläckebo sockens fattiga.

Uppsala den 21 november 1818

B W FOCK

Är vi släkt med Isak?

För att bekräfta vem den misstänkte var har jag letat i husförhören för Öster Vrenninge by, där mormor och morfar bodde, men jag hittade honom inte. Sen letade jag efter honom i Anarkiv för Fläckebo socken men där fanns han inte.

I längderna fanns dock några personer med namnet Bergström vilket gav mig hopp om att hitta Isak. Jag bestämde mig för att jag skulle söka igenom husförhörböckerna för Fläckebo socken, för att se om jag kunde hitta någon med namnet Isak Anders Bergström.

Det kan vara ett stort arbete men jag hade inget val om jag skulle kunna konstatera om vi var släkt eller inte. Jag hade tur och efter cirka en timme fann jag en person och dräng i husförhör Fläckebo AI:8 (1811-1820) sidan 45 med namnet Isaac Bergström boende i Gussjö (Gussjö) och jag insåg att nu hade jag troligtvis hittat den tidigare misstänkte för silverstölden. Isaac var född 4 april 1779 i Smedsbo som ligger 6-7 km från våra före detta släktgårdar i Öster Vrenninge.

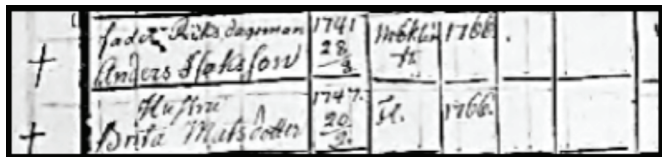
Isaac var cirka 39 år gammal när Landshövdingeämbetets efterlysning av ägaren till silvret tillkännagavs vilket gjorde det meningsfullt att söka vidare på denna mansperson. Nu blev det att samla in så många uppgifter som möjligt för att ”lära känna” honom och hitta ytterligare stöd för att jag hittat rätt person.

I samma husförhörbok på sidan 68 hittar jag honom igen med följande uppgifter Beväringsskarl No:-- Isaac Andersson Bergström med samma födelsedata och att han ankom från Östra Sätra 1814. Uppgiften Beväringsskarl stämmer också med uppgiften i efterlysningen från 1818.

Vi kan också se att Isaac vistades en tid i Stockholm i husförhör Fläckebo AI:8 (1811- 1820) sid 90.

I husförhörbok Fläckebo AI:8 (1811-1820) sidan 70 hittar jag intressanta uppgifter om Isaac och hans föräldrar: Isaac finns här och har titeln f.d. Tull-betjänten Isaac Andersson

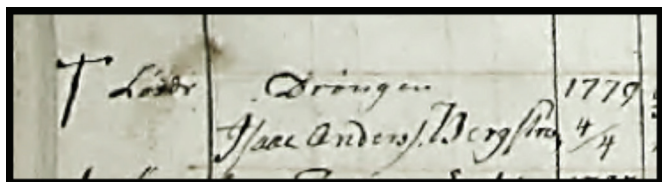
Bergström med samma födelsedata och att han kom från W. Fernebo 1811 och att han kom från Gussjö år 1819. Fadern står här som Riksdagsman Anders Isacson född 28/8 1741 född i (Hede) Möklinta och hustrun Brita Matsdotter född i Fläckebo 20/2 1747. Paret gifte sig 1766. Fadern dog 9 nov 1819 och modern dog 13/3 1812.

I husförhörbok, Fläckebo AI:9 (1821-1830) sidan 43 Gussjö, finner jag Isak Anderson Bergström igen och att han kom från Hedäsen 1822 och att han flyttar till Fernebo år 1830. Längst till vänster står det ord jag länge letat efter "lösdrivare" vilket stärker att det är den personen som är efterlyst i kungörelsen från 1818.

Redan år 1811, då boende i Smedsbo, hade äldsta brodern Mats Andersson med familj flyttat från Fläckebo till Sala. År 1819 förlorade Isaac sin far, änklungen och före detta riksdagsmannen, Anders Isaksson. Yngsta brodern och bonden Anders Andersson dör 1823 vilket får till följd att resten av familjen flyttade från Fläckebo. Isaac står nu "ensam" och en dräng misstänkt för stöld hade säkerligen svårt för att få tjänst hos någon husbonde vilket sannolikt var förklaringen till hans lösdriveri.

I husförhörbok Fläckebo AI:10 (1830-1849) sidan 68 kan vi läsa om Isaac Andersson Bergström att han är skriven på Smedsbo gård och att han fortfarande står som lösdrivare och att han ankom till Smedsbo 1831. Isaac dör den 21 oktober 1838 i Fläckebo socken. Han dör i följd af rödsot (dysenteri).

Skillnaden i namnen mellan kungörelsen och i husförhören är med stor sannolikhet ett skriv-, läsfel eller att man hört fel. I efterlysningen anges han som Isaac Anders Bergström men i husförhören för Fläckebo anges han som Isaac Andersson Bergström. Se bild ovan där Andersson i form av Anders lätt kan förväxlas med Anders. Hur han fått namnet Bergström är för mig okänt men jag kan konstatera att hans bröder inte bär namnet Bergström.

Söker jag i min släktforskning finns det ingen med namnet Bergström eller någon Bergström med anknytning till min mors sida varför jag kan dra den slutsatsen att vi inte är släkt med den misstänkta för stölden av kyrksilvret.

Nu vet vi vem som var misstänkt för stölden av silvret i Fläckebo kyrka och vi kan även fastlägga att det inte var någon skröna som min vän i Öster Vrenninge berättade denna dag i november 2012. Lösningen till denna vandringssägen fann jag dock i UKF:s databas.

Vad är då UKF

UKF står för Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut och är en lokalhistorisk förening med anknytning till orterna/socknarna Bro, Låssa, Näs, Ryd, Håbo-Tibble och Håtuna lokaliserat i Upplands län. Medlemmarna ägnar sig främst åt lokalhistoriska studier men ofta blir det också rikshistoria och kulturhistoria i allmänhet. Institutet arrangerar bland annat föreläsningar, studiebesök, exkursioner, producerar tidskrifter och bygger upp databaser.

Sedan 1984 har forskningsmaterial samlats i pärmar i form av kopierade sidor ur böcker, tidskrifter, rapporter, manus till artiklar och sammanfattningar införts i ca 35 enskilda databaser. Det mesta av materialet finns inom ett gemensamt sökprogram med totalt över 30 000 dataposter/filer.

Databaser finns tillgängliga på hemsidan som har uppgifter inte bara för den som har lokal anknytning till Upplands-Bro. Jag har studerat denna hemsida och den innehåller många upplysningar i form av kungörelser, efterlysta personer, livsöden, personbeskrivningar och inte minst bara intressant läsning. På mycket kort tid har jag själv hittat intressanta uppgifter som har anknytning till min släkts förflutna i Södermanland och Småland. Sannolikt fick jag svaret på den skröna som jag fick höra om det stulna silvret i Fläckebo kyrka. Jag har sammanställt några artiklar från databasen för att läsarna ska få en uppfattning om hur värdefulla uppgifter en släktforskare kan hitta.

Jag rekommendera intresserade att gå in på UKFs hemsida och leta reda på dessa databaser och t.ex. söka på sina försvunna anor eller på den trakt eller socken som är intressant för forskningen. Tips: Sök på hemsidans sökmotor med ordet "kungörelse" alternativt "Svensk författning" så får ni fram omnämnda (PDF) filer.
(<http://www.ukforsk.se>)

Skrivet och fångat av Göran Olofsson

Retur från helvetet

Jag antar att de flesta släktforskare av och till stöter på anekdoter om sina anor. Härmed bifogad dito, från okänd tidning och tidpunkt, har nedtecknats av min pappas syssling Willy Falkman och handlar om min farfars farfar. För att till fullo förstå anekdoten skall framhållas att "dess hustru" – prostinnan i fråga, genomgick 14 graviditeter och födde 10 levande barn, sex söner och fyra flickor. De i berättelsen nämnda minnesanteckningarna, som den på resan medföljande dottern skall ha skrivit, har jag förgäves letat efter. Men ännu har jag inte gett upp!

Sven Kullman

sven.kullman@telia.com

Södermanlands Släktforskarförening

bildades 1973 och lades ner 1995

Ordföranden:

Gunborg Nyman	1973 - 1978	6 år
Bror-Erik Ohlsson	1979 - 1984	6 år
Sven-Erik Nilsson	1985 - 1986	2 år
Vakant	1987-	

Sveriges Släktforskarförbund

bildades 1986. Ett första steg togs redan i oktober 1982 då Eskilstuna och Bror-Erik Ohlsson var värd för ett möte med släktforskarföreningar i Mellansverige där bildandet av ett Släktforskarförbund diskuterades.

Eskilstuna - Strängnäs Släktforskarclubb

(senare **Släktforskarförening**)

bildades 12 februari 1980 och har haft följande ordföranden:

Bengt Bergman	1980 - 1981	2 år
Sven-Erik Nilsson	1982 - 1987	6 år
Vakant	1988 - 1990	3 år
Mary Lindkvist	1991	1 år
Bror-Erik Ohlsson	1992 - 1996	5 år
Vakant	1997	1 år
Arne Carlsson	1998 - 2002	5 år
Sven Kullman	2003 - 2005	3 år
Arne Carlsson	2006 - 2007	1 1/2 år
Richard Attered	2007 - 2014	7 1/2 år

Redan från starten var föreningen aktiv med resor till olika resmål och kurser i släktforskning. Föreningen har idag lokaler i både Eskilstuna och Strängnäs och vid årsskiftet 2014-15 hade föreningen 688 medlemmar.

WILLY FALKMAN